

KULTUR

Smockkan

MUSIK- OCH KULTURSKOLORNAS EGEN TIDNING

NR 6 DECEMBER 2013

■ Jag hade nästan precis lagt på luren när det ringde igen. Örat var fortfarande varmt när nästa långa samtal kom. De båda samtalen hade helt olika ärende men kom ändå att beröra samma sak. Vi behöver en bättre och tydligare röst för viktiga värden och vi behöver tala med en enad stämma.

Värdefulla värden med en samlad röst

Det första samtalet kom från en ledamot i vår nämnd och handlade om pengar och statistik. Det är heta tider för slutdebatt i stadens budgetfrågor och sidorna vässar argumenten. Politiker behöver enkla tydliga jämförelser och älskar att få veta goda nyheter som att en verksamhet ligger bra till i någon ranking i landet. Vi fick ett långt och intressant samtal om hur olika kostnader och beskrivningar av en verksamhets värde kan presenteras. Att kronor och antal personer behöver kompletteras av kvalitativa värden som t ex värdet efter en Qualisgranskning kunde vi enas om. Men problemet är att alla kulturskolor inte har samma kvalitetsbedömning. Årets kulturskola var en utmärkelse som under många år delades ut. Där gjordes en kvalitativ bedömning av verksamhetens olika sidor, däremot var själva kriterierna mindre specifika. Lärarförbundet utser varje år Bästa musik- och kulturskolekommun. Kriterierna är satsade kronor, avgifter och antal barn. Däremot ingen kvalitativ bedömning av verksamheten.

Nästa samtal handlade just om det och om hur lösryckta siffror utan att verksamhetseffekter bedöms och blir missvisande i all sin välmening. När vi navigerat igenom detta bekymmer kunde frågan lyftas till en annan strategisk nivå. Problemet är inte att Lärarförbundet gör sin

ranking och väljer de parameter som de tycker är viktiga. Problemet är att det inte finns fler olika pris, utmärkelser eller för alldel rankingar (hur illa man än tycker om det ordet!) som kan bidra till uppmärksamhet för världens viktigaste skola, musik- och kulturskolan! Konkurrens, tävling och jämförelser är som främmande fåglar i det kulturella luftrummet så det är inget verksamheterna själva driver fram. Men tävlingar har också moment som skärper sinnen, sporrar träningen och stimulerar till bra prestationer.

När jag nu ikväll avslutade arbetsdagen med en fin konsert med våra elever tänkte jag på hur viktigt det är att fokusera på rätt sak när vi värderar och mäter. Stora upplevelser även i små format, människor som blir berörda, elever som hittar fokus och flow, konst som lever, det behöver värderas och beskrivas. Att skattepengar används väl och på sätt som bygger upp människor, deras kommunikation med sig själva och med varandra och rustar dem för framtiden.

Men utmaningen är att vi måste själva ta tag i "siffrorna" och börjar kommunicera viktiga värden och begrepp till dem som bestämmer och prioriterar. Ingen kan göra det åt oss. Jag hade förmånen att träffa Riksidrottsförbundets ordförande Karin Mattson-Wejber förra veckan

och hon sa att även om det fanns många viljor inom förbundet, gick det att enas om det som gav *gemensam idrottsnytta*.

Tänk om kulturskolorna och kulturaktörer kunde enas om det som är *gemensam kulturnytta* och att tala med en röst i dessa viktiga frågor.

Detta nummer av Smock:an är det sista som görs tillsammans med Håkan Sandh som nu efter en mycket stor insats välförtjänt ska gå i "statlig tjänst" och lämnar verksamhetschefsuppdraget. Något av det sista han nu jobbar med är ett nytt spännande pris som tillsammans med RUM och SKAP med flera ska kunna resultera i ett pris som ger uppmärksamhet åt pedagogiska insatser på kulturskolor.

Det har varit en stor ära att få ha jobbat tillsammans med Håkan. Det engagemang, den ideologiska skarpsynthet och skicklighet som varit hans kännemärken har tagit SMoK frågorna viktiga steg framåt. Tack vara Håkan har konkreta projekt som vitaliserat landets skolor kommit till stånd. Tack vare Håkan har strategiska frågor tänkts fram och hamnat högt upp i olika forum som för SMoK:s del är angelägna.

Håkan har visat oss hur man bjuder på sig själv, prestigelöst får igång snacket och sedan fångar upp människor i fungerande samspel. Ett mycket varmt tack för allt arbete för SMoK, Håkan! ■

Bagatell musikprodukter

Välj bland hundratalet produkter på vår hemsida: www.bagatell.se

Här följer några smakprov.

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från Manhaset kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda.

I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör.

10 års garanti.

Teleskop Harmony

Lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

Pris: 1800 kr exkl. moms
Sittdyna: 50 x 33 cm
Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:
info@bagatell.se
Tel 013-527 50
Fax 013-527 52

Bagatell 1

Från 7 500 kr

En vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
- Liten vagn + 12 notställ - 7500 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 18 notställ - 10 000 kr (exkl. moms)
- Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ

Läs mer på Bagatell 2

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-

"Notthajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 5

Akustikskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.

- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flagskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny fitness: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålende" belysning.

Pris: 2000 kr (exkl. moms)

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande - med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska.

Inga skruvar - bara att dra upp och ner.

Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller.

Bagatell 4

"Sitt rätt"

ORKESTER/KÖRSTOL

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sittra" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Slaplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard

Sluta skriva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits. Gaspallen Ergo med justerbar lutning.

Bagatell 7

Medar för flygel - piano och digitalpiano

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)
Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 9

"Stage"

Orkester/körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggeri med oögränsade möjligheter. Alla benlängder med snabbkoppling.

hejdå!

TEXT **HÅKAN SANDH** REDAKTÖR

■ Det här numret av KulturSmockan är det sista för i år, men det är också det sista med mig som redaktör. Den roliga uppgiften har jag nu haft i ungefär sex år. Dags för någon annan att ta vid. Exakt vem är just nu inte klart. Nästa nummer av KulturSmockan kommer främst av det skälet att komma ut lite senare än vanligt, i mitten av mars.

Det här numret av tidningen har inget särskilt tema. Innehållet är blandat. Jag märkte när jag satte ihop det att fyra artiklar har kommit till genom förslag från läsare av tidningen. Det känns helt rätt. Jag hoppas att än fler hör av sig till SMoK med uppslag och inbjudningar. Du kanske saknar exempelvis teater i tidningen; ring, skriv eller maila!

I denna tidning kan man läsa om den lilla kulturskolan; Dals-Ed och den stora i Stockholm. Man kan också läsa om "kulturskolefolket" som skall berätta sina historier. Två reflektioner kring det. Den ena är att kvaliteten och engagemanget i undervisningen är det som bär upp all verksamhet. Läs vad eleverna i Stockholm berättar om sin kulturskola! Det andra är att det trots alla skillnader mellan Dals-Ed och Stockholm är möjligt att skapa ett "kulturskolefolk". Några kulturskolor gillar inte "kulturskola" som namn. Det har jag full förståelse för. De har hittat på lite egna lokala namn. Det har jag ingen förståelse för. Det är bara genom att hålla

ihop, bygga ett "varumärke" tillsammans som vi kan bli viktiga. Skall begreppet kulturskola bytas mot något bättre så skall det göras över hela landet samtidigt. Sedan tar det 20 år att få det namnet känt. Jag tror det är bättre att satsa på att arbeta för att begreppet kulturskola står för något spännande, kreativt och ständigt utvecklande än att byta namn. Det är verksamheten och vad som förknippas med den som bygger vårt förhållande till namnet. Inte tvärtom. Kulturskola2030 har som begrepp i år hjälpt oss att förnya ordet kulturskola. Vi får säkert återkomma till Kulturskola2030 nästa år.

Det är svårt att låta bli att summera tiden i SMoK och KulturSmockan när man slutar. Jag minns väl tiden innan SMoK. Musikskolan utmanades delvis av kulturskolan. Det kunde också ha blivit två riksorganisationer, en för kulturskolor och en för musikskolor. Idag känns det främmande och det är jag glad för. Jag tror främst musikdelen har fått ett större stöd genom

omvandlingen till kulturskola. Kanske tvärtom mot vad en del andra tycker. Övriga konstformers utveckling är inte vad jag hoppats på. Jämför vi med Finland, som har olika skolor för olika konstformer, så har särskilt bildkonst en mycket starkare ställning där. Jag tror ändå att den svenska modellen är bäst. Vi måste bara se till att genomföra den i praktiken. Att bara 20 % av eleverna är bildkonst-, dans-, teater- och mediaelever är ett misslyckande.

SMoK som organisation bildades 1997. Sedan dess har vi lyckats med nästan allt förutom att nå det mesta centrala målet; vi skulle få fram ett tydligt nationellt engagemang i musik- och kulturskolefrågorna. Det har vi misslyckats med. Därför har jag själv i detta nummer skrivit ett debattinlägg i frågan. En bra avslutning på mitt arbete med tidningen tyckte jag. ■

Hoppas vi möts i kulturskolevärlden framöver! GOTT NYTT ÅR!

Eder avgående redaktör
Håkan Sandh

TIPSA
KULTUR
smockan
Håkan Sandh, tel 0708-31 74 98

ÅGRENSHUSET PRODUKTION
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa
Tel 0660-29 99 50, fax 0660-29 99 79

■ **ANSVARIG UTGIVARE**
Inger Carlonberg, SMoK

■ **REDAKTÖR**
Håkan Sandh, 0708-31 74 98
hakan.sandh@smok.se

■ **PROJEKTLEDARE**
Jan Dyllicki, 0660-29 99 57
jan.dyllicki@agrenshuset.se

■ **ANNONSER**
Monica Berglund, 0660-29 99 60
monica.berglund@agrenshuset.se

Annonsprislista kan laddas ned som pdf från www.agrenshuset.se

■ **GRAFISK FORMGIVNING**
Lena Hägglund, 0660-29 99 53
lena.hagglund@agrenshuset.se

■ **PRODUKTION** Ågrenshuset, Bjästa

■ **OMSLAGSBILD** "Konstinstallation" på Skinnarviksberget i Stockholm.
Foto: Håkan Sandh

■ **NÄSTA NUMMER** vecka 12

■ **MANUSSTOPP** annonser 21 februari

Grundkurs i Bunnemetodik 2 dagar!

Två tillfällen: 23-24 januari 2014. Eller 27-28 mars 2014.

Fokus: Hur du kan använda bygelgitarerna, mini-basen, entonsflöjterna, klangplattorna och ljudeffekter(!) i musik-/ kulturskolan, i förskolan, i skolan eller inom omsorgen!

Plats: Forsa Folkhögskola, Hudiksvall
Kostnad: 2800 kr (kursen)
Ledare: Sten Bunne
Info: utbildning@bunnemusic.com
Tel 070 6168550

www.bunnemusic.com

www.noter.eu

barnens musikbutik.se

- Barnvisor • Rytminstrument
- Klangspel • Blåsinstrument
- Stränginstrument • Presentartiklar
- Tillbehör med mera

Välkommen till barnens musikbutik på nätet!

www.barnensmusikbutik.se

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver. Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!
Mattias Sandlund

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN · TEL: 0911-20 94 71 · MOBIL: 070-300 00 10
INFO@DINFIOL.SE · WWW.DINFIOL.SE

JULKLAPPAR!

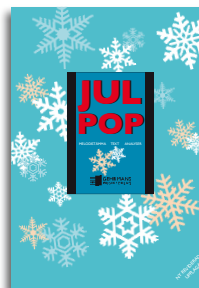

SVENSKA ROMANSER

Praktband med 115 romanser av:

Stenhammar, Rangström, Alfvén, Peterson-Berger m fl.
En guldgruva för sångare och pianister.

GE 12184, 244 s, inb. 490 KR

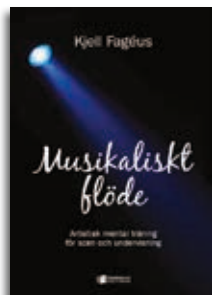

JULPOP

Alla de bästa jullåtarna!
Bl.a. *All I Want for Christmas is You*, *Fairytale of New York*, *A Grown-Up's Christmas List* och *Jul-tomten är faktiskt död*.

Melodi, text och ackord.

GE 10983 219 KR

KJELL FAGÉUS

MUSIKALISKT FLÖDE

Artistisk mental träning för scen och undervisning

GE 12331 280 KR

EVA NIVBRANT WEDIN

SPELA MED HELA KROPPEN

Rytmik och motorik i undervisningen

GE 11937 390 KR

Tel 08-610 06 00
www.gehrmans.se

GEHRMANS
MUSIKFÖRLAG

SE UPP! Nu kommer blockflöjten!

TEXT OCH FOTO CHARINA WIDMARK

■ Har du undervisat i blockflöjt? Var det verkligen "Ditt instrument", eller blev det ett ämne du fick "på köpet" med din övriga undervisning i musikskolan? När så småningom musikskolorna blev kulturskolor, försvann blockflöjtsämnet på många platser. Blockflöjt var ju oftast något eleven först skulle pröva på, för att senare få spela ett annat instrument. Nya ämnen såsom dans, teater och drama övertog blockflöjtens roll som ingång i musik/kulturskolan.

Nya sätt att musicera...

Jaha. Så nu blir det renässans för: Hej, sa Petronella-boken och avdammade sopranflöjter i plast; bruna, svarta eller vita och av märket Aulos? Oj, så fel! I västra Göteborg har man arbetat med ett annorlunda och spännande projekt: Genom att samarbeta med tonsättaren Staffan Mossenmark, har eleverna fått studera sitt instrument på ett nytt och annorlunda sätt.

Här har eleverna fått pröva på att både improvisera, kontra att förhålla sig till strama musikaliska ramar. De har blivit viktiga medskapare i musiken, istället för att bara låta sig passivt undervisas. Det har också handlat om att få blanda akustiska ljud med elektronisk musik och därigenom få nya musikaliska upplevelser. Att sedan få framföra musiken tillsammans med riktiga proffs har varit projektets slutmål, men som alldeles säkert är starten på något nytt för eleverna.

– Kollegiet i AFH är ständigt "på bettet" och söker ofta projektpengar, berättar kulturskolledare Sven Apelmo. Detta projekt finansieras

Spännande projekt i Västra Göteborg!

Men, i de verksamheter man värnat om blockflöjtsämnet och satsat på flöjt-utbildad personal, ser man däremot en annan trend. Där är det ständigt ett "tryck" i blockflöjt-

skön och där finns också stöttande föräldrar, vilka minns sitt blockflöjtsspelande som något positivt. En sådan skola är AFH (Askim Frölunda, Högsbo), som ligger i västra Göteborg. (Före detta en del av Kulmus.)

**...eleverna
har fått vara
med hela
vägen...**

Ludvig Bergstad åk 7, Hanna Ljungberg åk 6, och Anton Mannevik åk 7, alla tre från CLÖHS. De har spelat blockflöjt sedan årskurs 2 och tycker att projektet gett dem många nya och inspirerande inslag i blockflöjts-utövandet. Ingen av dem tänker sluta spela blockflöjt!

- Det har varit kul att resa runt till andra ställen och spela på olika sorters flöjter, säger Ludvig. Ja, nickar Anton. Vi har också fått spela väldigt olika slags låtar. Hanna instämmer också:

- Roligt att ha provat på mer av den moderna musiken, en ny musikstil. Efter det här tror jag att man vågar spela mer på konserter, avrundar Hanna.

...kollegiet i AFH är ständigt "på bettet"...

av utvecklingspengar från Kulturförvaltningen.

Musik för motorcyklar, mobiltelefoner... och blockflöjter!

Lärarna i blockflöjt: Eva Hultqvist och Marit Nyberg ville göra något extra för sina äldre elever i årskurs 6-9. De tog kontakt med Staffan Mossenmark och bad honom spe-

cialskriva ett verk för eleverna och deras lärare, samt för den svensk/danska blockflöjtesensemblen Sirena.

Staffan är en tonsättare som bland annat inspireras av vardagsljuden vi har omkring oss.

Han har skrivit musik för mobiltelefoner, motorcyklar och glassbilar, bara för att nämna

något. Han involverade också kompositören Lisa Nordström i projektet. Lisa skulle göra en "ljudmatta" som vävs in, eller som fungerar som bakgrund till musiken. Staffan ville skapa andra "ljudvärldar" i kombination med blockflöjterna.

- Eleverna har fått vara med hela vägen, säger Marit Nyberg, peda-

Titta hit! Nu tar vi nya tag!

Böcker:

Sagolek – stimulerar fantasi och berättande
Ukuleleskolor – ukulele för barn i alla åldrar
Brädan ABC123 – för läs- och skrivinlärning

Aktuell kurs:

Helkurs på förföriska Fårö
- om sång, musik, ukulelespel, självkänsla och kommunikation

CD-projekt:

Sångfåglarna – gratis CD-inspelning av kören eller barngruppens sångstund med professionell ljudtekniker

Sama Produktion, 08-7325950, sama@sama.se. Se vår nya hemsida: www.sama.se

gog som studerat blockflöjt både i Malmö och i Holland. De har varit med från idé-stadiet tillsammans med kompositören.

Eva Hultqvist, som både undervisar i AFH och i CLÖHS: Kulturskolorna i centrala Göteborg, instämmer:

– Vi har haft ett musikläger kring projektet och vi har också gjort ett besök i Malmö. Där fick eleverna både lyssna till, och spela med Sirena, som är en innovativ och nyskapande blockflöjtsensemble. Kulmen på det hela blir bland annat en konsert i Frölunda Kulturhus lördagen den 16 november. Då kommer Staffan Mossenmark att dirigera de 19 ungdomarna som kommer från både AFH och CLÖHS. Vi har "mickat upp" alla flöjterna, vilket ska göra instrumenten ännu mer framträdande, berättar Eva och Marit. Det specialkomponerade musikstycket som ska framföras består av 7 stämmor. Tre av stämmorna spelas av eleverna medan Sirena spelar de övriga, säger Marit.

Studiematerial för Kulturskolan

Nu får också landets övriga blockflöjts elever möjlighet att använda sig av materialet!

– Stycket är också tänkt att kunna användas i kulturskolans undervisning. Man kommer att kunna köpa både noter och CD, säger Staffan Mossenmark.

Så får blockflöten en hög status

– Våra elever startar med blockflöjt när de går i årskurs 2, men då börjar vi med altflöjt, berättar Eva Hultqvist, som undervisar i ämnet under många år, välkänd i Göteborgs kulturskolor för sin undervisning. Altflöjten är ett större instrument (det kan ha betydelse) och den har en fylligare ton. Vi använder oss av specialskrivet notmaterial det första året. De elever som nu deltar i projektet har spelat i 4-7 år, säger Eva. Våra ensembler spelar alt, tenor och basflöjter. Vi tycker om att musicera med de lite mörkare klangerna.

– Vi arbetar också med att blan-

SIRENA Består av Karina Agerbo, Pia Brinch Jensen, Marit Ernst och Pia Loman, och är en nyskapande, prisad och belönad blockflöjtskvartett som bland andra haft Dan Laurin (världsbekant blockflöjtist), som lärare. De har gjort en stor mängd konserter både för barn och vuxna i hela Europa, och förekommer flitigt i media. De har gjort 2 CD skivor, varav en tillsammans med Dan Laurin. Kvartetten bildades 1993.

da in rytmik i undervisningen, säger Marit. Vi växlar mellan spel, sång och rörelser. Det är viktigt att få med "kroppen" i spelet!

Att få arbeta med proffs, och att också få ge offentliga konserter tillsammans med dem, höjer både ambitionsnivå och målmedvetenhet i musicerandet. Det gäller både för eleverna och oss lärare.

Ett instrument med oanade möjligheter

Världens mest praktiska, självklara och prisvärda instrument kan väl vara sångrösten, men som god tvåa kommer kanske blockflöjten? Om man dessutom blandar den med sång, rörelser, klanger och ljud av vitt skilda slag och okonventionellt sätt att tänka kring hur man använder instrumentet, uppstår oanade möjligheter att

musicera tillsammans. Ändå kan man vara på olika färdighetsnivåer och i ett mycket varierande antal!

Så, sätt fart på fantasin! Utveckla flöjtspelet! Nu är det dags för blockflöjtens återkomst! ■

STAFFAN MOSSENMARK Svensk tonsättare som på naturligt sätt överskrider de vedertagna ramarna i sitt komponerande. Likaväl som han skriver verk för 33-stämmig blandad kör med elektroniska gratulationskort, skapar han också i klassiska former som operor, baserade på romaner av Jonas Gardell eller Selma Lagerlöf.

LISA NORDSTRÖM Kompositör i elektronisk musik från Göteborg, som verkar i gränlandet mellan improvisation och komposition. Lisa förekommer ofta som solist och musiker i olika konstellationer. Hennes verk kan bestå av t.ex. röst, basflöjt, elektronisk musik, dator, citra, melodika, kalimba och percussion.

KUNGL. MUSIKALISKA AKADEMIENS UNGDOMSSTIPENDIER 2014

Musikaliska Akademien utlyser ett antal mindre stipendier avsedda som ekonomiskt stöd till unga instrumentalister och sångare i åldern 15-19 år, födda under 1995-1999, som har förutsättningar för ett musikyrke och som kanske kommer att välja ett sådant senare.

Företräde ges dem som ej kan erhålla kvalificerad undervisning på sitt instrument/sång på hemorten utan måste resa till lärare på annan ort.

Den som redan antagits till högre musikutbildning, vid musikhögskola i Sverige eller motsvarande utomlands, kan ej komma ifråga till dessa stipendier.

Provspelningar anordnas under våren år 2014 i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall. Kallelse från Akademien utsändes till samtliga sökande. De sökande som har mer än 25 mil till närmaste provort kan, efter ansökan, tilldelas ett resebidrag om högst 300 kronor.

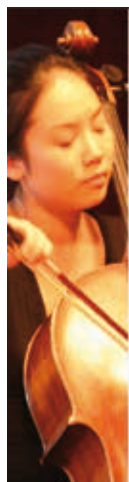
Ansökningsblankett rekvideras från Akademiens hemsida www.musakad.se eller på telefon 08-407 18 10, (08-407 18 00).

Mai von Rosens pianostipendier, Ingrid och Per Welins stråkstipendier söks på samma blankett.

Ansökan skall vara Akademien tillhanda senast den 17 februari 2014.

www.noter.eu

NORDISKA MUSIKGYMNASIET

Solistutbildning med tvärvetenskaplig profil

Riksrekryterande spetsutbildning

www.musikgymnasiet.se

Välkommen med din ansökan!

NORDISKA MUSIKGYMNASIET
Katrinebergsgården 2-10
117 61 STOCKHOLM
08-545 863 17
info@musikgymnasiet.se

STIPENDIERNÄ KAN SÖKAS AV
PERSONER FÖDDA 1978 ELLER SENARE,
VERKSAMMA INOM
POPULÄRMUSIKENS OMRÅDE

OBS! STIPENDIERNÄ ÄR EJ
AVSEDDA FÖR GRUPPER

ANSÖKAN SKA VARA INSKICKAD SENAST

**19 DECEMBER
2013**

STIFTELSEN
ALBIN HAGSTRÖMS MINNESFOND
I KUNGL. MUSIKALISKA AKADEMIEN

DELAR UT

STIPENDIER

ATT SÖKAS AV

**DRAGSPELARE
& GITARRISTER**

ANSÖKNINGSBLANKETT SAMT YTTERLIGARE INFORMATION

www.musakad.se/hagstrom
tel: 08-407 18 02 epost: adm@musakad.se

KULTURSKOLAN STOCKHOLM

TEXT OCH FOTO HÅKAN SANDH

har 16 000 elevplatser

■ Kulturskolan Stockholm marknadsför sig som Europas största kulturskola med kurser i musik, sång, teater, musikal, dans, cirkus, konst och media. Den har 16 370 elever i den vanliga undervisningen. Med s.k. kulturköp och prova-på-verksamhet 28 919. Det är verkligen en stor stabil verksamhet! Samtidigt når den "bara" 10 % av barn och ungdom som bor i Stockholm. Och det finns ingen verksamhet som har utretts så ofta som Stockholm. Nu har det skett igen. En av anledningarna var att den politiska nämnden vill få beskrivit "möjligheterna att dela upp Kulturskolan i en musikskola och Vår teater."

Utredningen har gjorts av Professionell Management. Deras slutsats angående en uppdelning av verksamheten är:

Vår bedömning är att integrationen av Kommunala musikskolan och Vår teater har tagit väl lång tid, men att tanken med en sammanhållen Kulturskola är riktig. Vi anser att de främsta fördelarna med en sammanhållen

Kulturskola är samverkan mellan konstformer, ämnesintegreringen och breddningen av utbudet. Även de ca 95 elever, pedagoger och andra intressenter som vi har intervjuat anser att Kulturskolans främsta styrka är att den kan erbjuda ett varierat utbud i hela staden. Vår bedömning är att en uppdelning av Kulturskolan i en musikskola respektive Vår teater skulle påverka pågående utvecklingsarbete

negativt och försvåra samverkan mellan ämnesinriktningarna. Det som behövs är snarare att fortsätta och fördjupa det utvecklingsarbete som redan påbörjats.

Utredningen är ovanlig gedigen. Speciellt med tanke på att någon uppföljning och utvärdering aldrig gjorts av musik- eller kulturskolorna nationellt finns det många delar av

denna utredning som det kan vara av intresse för andra kulturskolor att ta del av. (Den finns i sin helhet för nedladdning på SMoKs hemsida under nyheter)

Om jag skall våga mig på att summera vad utredningen säger om Kulturskolan Stockholm så är det att alla som deltar i verksamheten ger den ett väldigt gott betyg. Skolan uppnår nog alla sina mål

och utvecklingen går åt rätt håll. Det saknas dock en del nyckeltal för att man tydligt skall se att alla mål uppnås. Det negativa kan sammanfattas med att utveckling av kulturskolan av olika skäl går för sakta på grund av tröghet i organisationen.

Det jag själv tyckte var roligast att ta del av är vad eleverna har framfört till utredarna. Här kommer därför ett långt citat från den delen:

1.1 Sammanfattning av fokusgrupperna med elever

Eleverna vi träffade går eller har gått på följande kurser inom Kulturskolan; musikal, flöjt, fiol, teater, dans, bild & form, trombon, trummor, trumpet, klarinett, el-gitarr och gitarr. Många av eleverna går eller har gått på flera olika kurser inom olika inriktningar.

Många av eleverna anger just bredden på verksamheten som en av Kulturskolans främsta styrkor. Att Kulturskolan kan erbjuda ett så varierat utbud anges av flera som något unikt. När man väl börjat i Kulturskolan är det lättare att hitta andra intressanta kurser och upptäcka nya uttrycksformer som man annars kanske inte skulle komma i kontakt med.

En annan stor fördel som lyfts fram är att alla är välkomna i Kulturskolan. Det är (nästan) aldrig för sent att börja och man behöver inte ha några förkunskaper - alla ges utrymme att vara med på sin nivå.

Kulturskolan anses vidare, att med en fin stämning, ge avkoppling från skolan och bidra till en meningsfull fritid. Många deltagare uttrycker att det är skönt att få prestera utan att hela tiden bli bedömd och eleverna är positiva till att Kulturskolan är befriat från intagningsprov och betyg. För även om Kulturskolan kan vara krävande upplevs inte Kulturskolan som elitistiskt. Eleverna känner därför ingen press eller konkurrens utan varje elev ges möjlighet att utvecklas i sin egen takt utan att hela tiden tävla om att vara bäst.

Varför är det då så bra att ha en Kulturskola? Det är roligt är det spontanta svaret från eleverna. Detta stämmer väl överens med Kultursko-

lans kundundersökning där 97 % helt eller delvis instämde i att det är roligt i Kulturskolan.

Förutom att eleverna får kunskaper i det valda ämnet svarar eleverna i fokusgrupperna att Kulturskolan bl.a. har bidragit till en bättre självkänsla. Eleverna lyfter fram att de känner delaktighet, att lärarna lyssnar och tar till sig deras idéer samt att de uppmuntras till kreativitet och eget skapande. Många upplever att Kulturskolan bidragit till personlig utveckling, att de har blivit modigare, har lättare att prata inför klassen i skolan och att de har lärt sig att alla måste få ha en åsikt. Vidare framförs att Kulturskolan inte enbart ger utbildning utan även kulturella insikter där varje uppspel är en kulturupplevelse, både för medverkande och för publiken.

Vid fokusgrupperna ges mycket beröm till lärarnas pedagogerna som beskrivs som ambitiösa, mycket engagerade, pedagogiska, utbildade, kunniga och duktiga på det de gör. Lärarnas pedagogerna anses vara avgörande för kvaliteten i undervisningen.

När det gäller frågan om undervisningen ska ske i grupp eller enskilt tycker många att det borde gå att välja utifrån elevens kunskaper och behov. Ett förslag som framförs är att lektionstiderna överlappar varandra så att undervisningen blir en kombination mellan enskilt och i grupp.

När det gäller Kulturskolans utveckling framförs att man skulle kunna jobba ihop ännu mer än idag - mellan olika ämnen och mellan olika grupper. Vidare lyfts fram att man borde ha fler workshops och "happenings", både lokalt och centralt på stora scener/platser för att visa barn och unga hur kul det är med Kulturskolan.

Andra förslag som framförs är mer specialinriktningar och positiva förebilder i form av unga musiker som kommer och tittar in i den vanliga undervisningen någon gång.

Jag tycker eleverna lyfter fram precis de värden som jag tror de flesta inom kulturskoleområdet vill att kulturskolan skall stå för. Det känns väldigt positivt för framtiden. De ger

ju också en rejäl eloge till lärarna som kanske inte alltid får den uppskattning de förtjänar i offentliga sammanhang, i media mm.

Jag tycker också att utredarna pekar på en del relevanta områden där många kulturskolor har svårigheter att hitta balans mellan olika inriktningar:

■ Tydligt definiera vad som ska styra utbudet och hitta nya vägar att göra de traditionella konstnärliga uttrycken angelägna för dagens och morgondagens elever parallellt med en utveckling av uttrycksmedel i linje med den kulturella utvecklingen.

■ Det är stora skillnader mellan stadsdelarna och skiftande benägenhet i olika befolkningsgrupper att efterfråga Kulturskolans verksamhet. Det behövs därför ytterligare insatser för att utveckla utbud och metoder som ökar verksamhetens attraktivitet i underrepresenterade grupper.

■ Drygt 10 % av målgruppen deltar i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet. En väsentlig fråga är hur en optimal balans uppnås mellan å ena sidan att fler barn och unga får pröva på verksamheten en kort tid och å andra sidan att fler elever stannar kvar inom Kulturskolans verksamhet en längre tid. I detta sammanhang har bl a undervisningsformerna och möjligheten att styra efterfrågan genom differentiering av avgiftssättningen betydelse.

■ Verksamhetens karaktär kräver en hög grad av flexibilitet för att matcha utbud och efterfrågan. För att säkra rätt kunskaper bör en bas av lärare med tillsvidareanställningar kombineras med ett större inslag av tim- och projektanställda medarbetare som kan tillföra nya kunskaper och ny ämneskompetens för att bidra till verksamhetens utveckling och även tillgodose behovet av ämnesutbud som är av mer tillfällig karaktär.

Utredarna skriver vidare

Idag finns stor enighet när det gäller att Kulturskolan både ska kunna ge breddutbildning riktad till alla barn och ungdomar och spetsutbildning till elever som

vill nå en mer professionell nivå. Därför finns en acceptans för att elever som visar stor talang och engagemang kan ges mer resurser. Enighet finns också kring att Kulturskolan ska kunna ge tillgång både till en kulturtradition och till de nya kulturyttringarna. Bristen på samsyn förefaller snarare att ligga på hur prioriteringarna görs mellan dessa aspekter -bredd/spets respektive tradition/förnyelse.

Vi anser att det vore önskvärt med en överenskommelse kring det regionala samarbetet inom kulturskoleverksamheten.

Det är bara att instämma. På en enda punkt tycker jag att utredarna slarvar. De önskar att invånarna skall kunna välja bland fler utförare. Den åsikten kan man ju ha, men i relation till övrigt de tar upp, vare sig beskriver de vad de menar med detta och de problematiserar heller inte frågan. Just med tanke på de frågeställningar de tar upp; nå nya grupper, bredd och spets, pröva andra uttryck än de man känner till, tradition och förnyelse mm borde frågan om fler utförare analyseras. Vilken effekt får en sådan utveckling på dessa områden? Vilken erfarenhet finns det från andra kommuner? Denna utredning kan inte rymma allt, men finns ingen utveckling av en tankegång kanske det är bättre att låta den utgå?

Utredningen innehåller naturligtvis en hel del organisatoriska resonemang som förefaller riktiga, men de berör i första hand Stockholm stad så jag släpper dem i detta sammanhang. Det man generellt kan fundera över är varför frågan om uppdelning av kulturskolan kom upp. Enligt utredarna finns det i stort sett ingen som talar för den. Förhoppningsvis leder utredningen till att just den frågan avförs från den politiska dagordningen. En hel del av utredningens förslag kan ändå säkert bidra till en konstruktiv utveckling av en redan bra verksamhet. ■

STRÖVTÅG I DALS ED

TEXT OCH FOTO HÅKAN SANDH

■ Färden till Dals Ed är, om inte ett strövtåg, så i alla fall en mycket naturskön resa. Dimman ligger över kullarna och de många sjöarna. Det känns som det här är en trakt man gärna vill besöka ofta, och som kanske är perfekt att växa upp i, men hur är det att driva en kulturskola i en kommun där invånarantal är en tredjedel av elevantalet i Stockholms kulturskola?

Morgan Funevall.

När jag svänger in på gården till Hagaskolan kommer några barn fram och undrar om de inte kan bli fotograferade. Jag svarar att det går bra om de kan visa mig vägen till Kulturskolan. Det visar sig vara väldigt enkelt eftersom Kulturskolans gula hus ligger på skolgården.

Morgan Funevall är rektor för kulturskolan och har varit det sedan 1989. Han har undervisning på

Anna-Lena Hedlund.

50 % av sin tjänst. I praktiken mer förtydligar han. Sju personer arbetar på kulturskolan, inklusive Morgan. De ger undervisning på de flesta instrument samt i dans och bild. Tillsammans delar de på ca fyra heltidstjänster. Då svarar Anna Lena Hedlund förutom all klassundervisning i musik från åk 1-9 även för några timmar med slagverk mm på kulturskolan.

58 % av grundskolans elever går i Kulturskolan!

Kulturskolan har ett nära samarbete med Hagaskolan. Där går alla i Dals Ed från åk 3. De yngre går på en annan skola. Alla grundskolans elever får sin klassundervisning via Kulturskolan. Nästan alla instrumentalektioner sker under skoldagen och ensembleundervisningen när skolan slutar. Dans-

dervisningen sker dock på kvällstid. När jag är på besök kommer exempelvis bildläraren till personalrummet och brer smörgåsar. En av de två bildgrupperna skall träffas efter skolan och då behöver de lite mat så de orkar med två timmar bild. Suzi Thelander har sin övriga anställning i grundskolan. Och 58 % av eleverna i grundskolan går här inom den frivilliga verksamheten! Bland annat har vår unga duktiga danslärare Åsa Eriksson 158 elever i sina 8 dansgrupper.

Stockholms kulturskola når ungefär 10 % av målgruppen – det är en av flera skillnader mellan den lilla och stora kommunen.

Strövtåg i hembygden

En av anledningarna att besöka just Dals Ed är en av lärarna på skolan, Daniel Haglund. Han är medlem i gruppen Mando Diao som haft stor framgång med sina något överraskande tonsättningar av Gustav Frö-

Dals Eds kommun i Dalsland, tillhör Västra Götalands-regionen ■ Invånarantal 4 700 personer ■ Kommunalskatt 34:83 ■ Kulturskola med musik, dans och bildkonst ■ Dals- Eds kommun skall vara en föregångskommun när det gäller barn och ungdomars uppväxtvillkor. Våra barn och ungdomar skall känna sig värdefulla, viktiga och älskade ■ Barnkonventionen ska genomsyra all kommunal verksamhet. Två mål i budget- och måldokument 2013 antagen av kommunfullmäktige. Strövtåg i Dals Ed.

Daniel Haglund.

dings texter. Strövtåg i hembygden har snurrat flitigt i etern detta år.

– Han är kanske den mest musikaliska person jag någonsin träffat, säger Morgan och jag har ändå träffat många musiker under åren på Ingesunds musikhögskola. Det är väldigt kul att ha honom här. Jag tycker definitivt att principen skall vara att vi har utbildade lärare. Daniel Haglund är musiker och ett

undantag. Ett väldigt bra sådant. Det räcker ju inte med att vara duktigt på ett instrument. Du måste kunna motivera eleverna och fungera som pedagog. Du måste fungera socialt.

Du skulle inte förespråka att kulturskolan måste anställa utbildade lärare?

– Nej friheten att själv kunna bedöma om någon är kompetent – som i detta undantagsfall – är viktig.

Vad utmärker arbetet med en kulturskola i en liten kommun? Är det svårighet att få ihop hela tjänster?

– Så är det naturligtvis. Vi pusslar. Jag undervisar bland annat i bleckblås som jag lärt mig på egen hand. Vissa bleckblåselever jag haft som blivit riktigt bra, har jag fått lämna över till proffs från andra kommuner. Vi vill alltid erbjuda högpresterande elever kvalificerad undervisning.

Ni har ingen samverkan kring sådant i Västra Götalandsregionen?

– Nej, vi har inget organiserat samarbete utan vi har löst det från fall till fall. Vi får broschyrer till eleverna men något större samarbete med regionen har vi inte.

Tycker du att även små kommunerna kan vara starka fästen för kulturskolan?

– Det beror på vad du menar. Vi är duktiga på att ta hand om den stora massan elever, vilket våra politikerna uppskattar. Men vi kan inte ha samma bredd som en större kommun. Vi lyckas ändå få ihop ensembler både inom blås och stråk.

– Jag upplever att vi har ett starkt stöd från våra politiker. Vi har närheten till skolan, vi har nära till samhället. Politiskt finns det en nämnd Fokus – Fritid och kultur, utbildning i samverkan. Jag kan ringa politikerna eller kommun-

chefen direkt, bara att lyfta luren. Jag har varit här länge och insett att de flesta kommuninnevärdare har någon form av anknytning till Kulturskolan. Vi har våra stora konserter och dansuppvisningar. Andra arrangörer i Dals-Ed brukar undvika att hitta på något annat dessa dagar.

– Förslag att lägga ner Kulturskolan kommer ibland i alla fall. Det är en verksamhet som alltid går att lyfta fram när man skall diskutera besparingar, men hittills har vi överlevt, men fått spara något tidigare år.

Varför är det ofta små kommuner som lägger ner sina kulturskolor. Kan det vara att de inte är angelägna längre?

– Behovet finns ju alltid, men det är klart att fungerar det sådär, så kan man ta bort kulturskolan utan att det blir folkstorm. Alla lärare

Kulturskolans hus.

måste fungera. Man måste hitta bra lösningar. Det går inte med lärare som sprider negativitet. Vi har under många år haft fantastiska lärare som gör ett kanonjobb. Arbetsglädjen verkar sitta i väggarna och jag är mån om att mina lärare ska ha det bra. Jag upplever att vi

har bra relationer med grundskola, föräldrar, politiker, tjänstemän, näringsliv och övrig allmänhet. Det förenklar vårt arbete! Sedan finns det välfungerande Kulturskolor som får lägga ner på grund av missköta kommuner där ekonomin havererat. Tragiskt!

Dags att träffa Daniel Haglund. Jag möter honom på hans lektionsrum på andra våningen i kulturskolans hus.

Varför blev du lärare på kulturskolan i Dals Ed?

– Lite slumpartat. Jag började här 2008. Den våren bodde jag i Borlänge med familjen. Min fru kommer från Dals-Ed. När äldsta dottern skulle börja skolan så vi var tvungna att bestämma oss om vi skulle flytta hit eller ej. Det blev flytt och jag hade inget jobb. I augusti dog (!) en av lärarna på Kulturskolan. Jag fick veta det och hörde av mig. Fick ett vikariat med lite musik i klass och tyska första året. Sedan blev jag kvar fast på gitarr och piano. Anna Lena som är utbildad klasslärare kom och tog hand om klassundervisningen. Nu har jag 50 % här och 20 % på Räddningstjänsten. Där jobbar jag med brandkunskap, första hjälpen mm. Jag är också deltidsbrandman. Tidigare hade jag också en del arbete på ungdomsgården. Det hinner jag inte med nu.

Är det bra att vara mångsysslare?

– Ja, det är kul med variation. Det blir aldrig löpande band-känsla på det man gör.

Vad ser du för fördelar med att vara musklärare i Dals-Ed?

– Många fördelar. Får göra eget

schema, man kan styra sin tid och anpassa den till det övriga. Sedan blir man ju lite "fänigt" stolt när eleverna hamnar på en scen och spelar upp.

Är det belöningen?

– Ja, det kan man nog säga. Det är alltid ett jäkla jobb inför de stora konserterna, att få ihop alla till en stor konsert på hösten och en på våren. Ibland kan man undra vad vi håller på med inför en konsert, sedan blir det konsertdag och plötsligt tänker man; Jaha, det är därför vi håller på med det här.

Vad ser du för fördelar med att ha proffserfarenhet när du undervisar?

– Om man skall upp på scenen, så vet man själv från stora eller små scener hur det fungerar. Man vet hur man kan förbereda innan. Hur man kan ordna allt bakom scenen så det fungerar.

Värderar du det sceniska annorlunda?

– Nej, det är nog samma som andra. Det har jag inte tänkt på. Det finns verkligen elever som inte vill spela ihop med andra, men de allra flesta vill ju vara med.

– Ibland sätter jag in två gitar- rister när några blåsare behöver komp. Det gör det mindre utsatt om en missar ett ackord.

Ukelele.

Är du en professionell förebild för ungdomarna i Dals Ed?

– Nja, det vet jag inte om jag är, men det är alltid många som känner igen mig och jag är ibland lite dålig på att känna igen folk som jag träffar. De flesta vet nog snarare att jag jobbar på kulturskolan!

Nackdelar med proffs- och lärarjobb som kombination?

– Proffsjobb kan innebära att man skall iväg ibland. Jag har en vikarie som kan ta hand om mina gitarrelever men det är värre med piano. Nu har jag lagt alla pianoelever på torsdagar och så försöker jag hålla dem fria från annat jobb.

Skulle kulturskolorna må bra av att ha fler musiker?

– Svårt att svara på. Det finns ju musiker som är värdelösa pedagoger, kan inte visa en nybörjare hur man skall spela och har dålig kontakt med eleverna.

– Jag försöker få eleverna att lyckas. Det spelar ingen roll om det går snabbt framåt men de måste kännas att de lyckas. Jag har mest gitarrelever. Morgan har dem ofta som nybörjare i åk 5, sedan brukar jag få dem i åk 6-7. Vi kan byta elever emellan oss, men det är känsligt vilken lärare man har. När jag och övriga lärare nyligen tog över elever från en lärare som slutade tappade vi genast flera. Annars stannar de flesta som börjar kvar.

– Om jag är borta på en turné och sätter in vikarie är det naturligtvis negativt. En del av mina elever håller på och spelar varje dag. De får inga läxor, man sår bara ett frö och sedan klarar de sig själva. Dom klarar också av att ha en vikarie. Andra har sin spelbok och blir också mer beroende av att ha samma lärare varje gång. Alla är olika. Med vissa elever blir det istället mycket prat. Lite kurator-jobb ibland. Har nästan bara individuella lektioner men inför konserterna sätter jag ihop grupper. Ofta ihop med övriga lärare.

Plötsligt ringer det i Daniels telefon. Det är Räddningstjänsten. De ringer och förbereder en övning i ett vindkraftverk. Det skall bestigas ifall någon skulle behöva räddas där

uppe i framtiden. Ganska långt från gitarlektioner tänker jag.

Hur ser din egen bakgrund ut? Du växte upp i Borlänge? När började du spela?

– Mina föräldrar köpte ett piano på 80-talet för att lära sig spela. Dom tröttnade snart, men jag sprang hela tiden dit och klinkade. Jag minns faktiskt inte varför jag gillade det. Det finns ingen i släkten som spelade. Jag var för liten för att börja på musikskolan så mina föräldrar ordnade så att en gymnasiellev, Anna, undervisade mig. Vi hade Agnestigs lilla röda. Jag har den kvar fortfarande – full med anteckningar. Sedan fick jag lektioner på musikskolan i femman. Jag var dålig på att ha koll på läxorna, spelade allt annat istället så det fungerade inget vidare. Då slutade jag och fortsatte spela själv hemma.

Jag kollade på Wikipedia innan jag åkte hit. Där står det att du var ett musikaliskt underbarn!

– Jag vet inte vem som skrivit det. Kanske någon kompis som haft roligt. Vet inte om jag var det heller. Fast jag har absolut gehör och det beror nog på att jag började så tidigt. Och att jag fick lära mig spela själv. Jag tror jag fick absolut gehör för att jag hade ett så stort intresse och övade mycket. Alla barn lär sig en dialekt – det är lite samma sak, barn har lätt för lära sig att härma. Intresset i ung ålder är nog väldigt viktigt tror jag.

Var du lite nördig? Satt timma efter timma och övade?

– Pappa sa en gång: "Det var det året han satt i källaren." Det var under gymnasietiden. I källaren fanns keyboards och datorer. Jo, jag satt nog mycket och spelade själv hemma.

Borlänge är ju känt som en plantskola för band. Fick ni stöd som band?

– Både och. Det mesta gjorde vi själva. Gustav och Björn (i Mando Diao) tog lektioner på musikskolan. Senare fick vi hjälp med lokal och hamnade i en fritidsgård vid flygplatsen i Romme. Den fanns i ett gammalt hus, och inte minst

när det inte var någon annan verksamhet där, så var vi där. Vi spelade in demos, repade, skrev låtar etc. Mycket magi uppstod i det där huset.

Hur fungerar det i Dals Ed då?

– Vi hade en boom förra året med niorna. Väldigt musikalisk klass. Fyra av killarna hänger ihop fortfarande och spelar. Några tjejer har också ett band. Annars försvinner många härifrån när de skall börja på gymnasiet. I Dals Ed finns bara ett turistledargymnasium. Jag har ett par elever därifrån. De flesta försvinner till Uddevalla, Åmål, Bengtfors. Få av dem orkar fortsätta här. En del pendlar men de orkar ändå inte fortsätta hos oss när de lägger ner så många timmar på skolan och resor. Några gamla elever kommer hit till vårt hus ibland på kvällarna. Då får jag läsa upp. Några killar började med ett band i femman. Första låten var Highway to hell! Inspirerande! Nu gör de egna låtar, har haft lite spelningar, varit i Norge. High Voltage heter dom.

Om du kunde välja, vill du fortsätta som musiklärare eller bli proffs på heltid?

– Alla vill kanske ha det så bekvämt som möjligt – slippa jobba – men jag trivs väldigt bra med både detta och räddningstjänsten. Proffsjobben gör att jag inte behöver jobba som lärare på heltid. Fler i bandet har numera barn så vi arbetar ganska sporadiskt. Vi försöker komprimera allt till kortare perioder. Jag var också borta från bandet många år. Började igen 2011. Alla har numera flyttat från Borlänge så vi behöver planera varje gång vi träffas noga; basisten bor i Halmstad, trummisen i Luleå och resten i Stockholm. Nu i eftermiddag skall jag och basisten göra pålägg i en studio i Göteborg, sedan blir det bil till Sthlm i kväll. Så blir det vissa dagar.

EN JULHÄLSNING

från Daniel Haglund och Morgan Funevall hittar du på YouTube. Pianotomtarna på Ed. <http://www.youtube.com/watch?v=XSfOcaa1Kig>. ■

Några elever sjunger hoppande julsånger i väntan på att få komma in i musiksalen.

MUSIK- OCH TEATER- BIBLIOTEKET FINNS FÖR DIG!

TEXT OCH FOTO LENA NETTELBLADT

■ Kulturskolelärare i hela Sverige kan låna noter och teatermanus gratis från Musik- och teaterbiblioteket. Vi skickar gratis direkt till din kulturskola. Vi har noter för blåsorkester, symfoniorkester och kammarmusik liksom böcker om musik, teater och dans. Du kan låna filmmusik, julmusik, bröllopsmusik, opera och musikal. Du kan komma med inköpsförslag och vi kan svara på repertoarfrågor. Du kan ta med dig kollegor och elever på en rundvandring i biblioteket. Men jag tar det från början...

1771

År 1771 instiftade Gustav III Kungliga musikaliska akademien med syfte att uppmuntra musicerande och komponerande och att starta en musikutbildning. Akademiens ledamöter skänkte noter och det bidades ett bibliotek. Genom åren har biblioteket tagit emot många gåvor. Ett exempel är Mazers samling med vackert inbundna noter som tillhört grosshandlare Johan Mazer (1790-1847). Den innehåller kammarmusik men även hela symfonier, sammanlagt 3 500 verk. Hans vänner startade Mazerska kvartettsällskapet 1847 och det finns fortfarande.

1849

År 1849 öppnades Musikaliska akademins bibliotek för allmänheten vilket är tidigt i svensk bibliotekshistoria. Från 1878 låg biblioteket på Nybrokajen 11. I biblioteket finns många samlingar med arkivmaterial och originalmanuskript från svenska tonsättare. Bland dessa finns Elfrida Andrée, som var landets första kvinnliga organist, Franz Berwald, Valborg Aulin, Alice Tegnér, Wilhelm Stenhammar och Lars-Erik Larsson. Biblioteket har en

stor brevsamling på cirka 15 000 brev från Jenny Lind, Hugo Alfvén, Wilhelm Peterson-Berger och andra. Till dyrgriparna hör också en symfoni av Haydn, en notskiss av Mozart till operan Cleomenza di Tito, ett brev från Beethoven med tack för att han blev invald i Kungliga musikaliska akademien 1822, samt några notskisser av den store Ludwig van.

1981

Biblioteket förstatligades då myndigheten Statens musiksamlingar bildades. Där ingick Musikaliska

akademiens bibliotek och Musikmuseet, nuvarande Musik- och teatermuseet. År 1988 fick biblioteket ett rejält tillskott i genren blåsmusik. Då flyttade Regionmusikens centrala notbibliotek till Nybrokajen 11. Det var verk för både blåsorkester och kammarmusik och innehöll många beställningsverk av nutida svenska tonsättare. I samlingen finns också kartongmusik, noter tryckta på ett litet kartongblad för att sätta på instrumentet vid parader. Charlotta Ström var ansvarig för blåsmusiksamlingen från 1988 till 2002. Stockholms Blåsansymfoniker donerade 1 500 verk år 1996. Charlotta köpte också hela tiden in nya verk för större och mindre blåsarensembler. En av bibliotekets senaste donationer är fem flyttlådor med orkestermusik från RUM, Riksförbundet unga musikanter.

1996 – 2006

Hela biblioteket flyttar 1996 till Torsgatan 21, Bonnierhuset, och

byter namn till Statens musikbibliotek. Bonnierhuset stod klart 1949 och i bibliotekets nya lokaler fanns tidigare tryckpressar som gjorde tidskrifter åt Åhlén och Åkerlund. Efter en stor renovering 1995 fanns det lediga lokaler och biblioteket fick cirka 4 000 kvadratmeter. Svenskt visarkiv, som är ett arkiv för svensk folkmusik, visor, äldre populärmusik och svensk jazz, flyttar till biblioteket 2005. Nästa flytt blir 2006 och då till grannhuset Torsgatan 19. Då är Johan Celsings skapelse färdig, glashuset som inrymmer Bonniers konsthall. Alice Babs invigde bibliotekets och visarkivets gemensamma lokaler i april 2006.

2010

Drottningholms teatermuseum startade 1922 och det blev senare Sveriges teatermuseum. Museets bibliotek, som har legat på olika adresser i Stockholm, bland annat i Filmhuset på Gärdet, flyttar år 2010

till Torsgatan. Det sammanslagna biblioteket får det nuvarande namnet Musik- och teaterbiblioteket. Nu blir det möjligt för besökare att låna pjäser, noter och böcker om musik och teater samtidigt. Biblioteket har också en lokal i Gäddviken för fotografier, affischer, programhäften till teatrar och konserter, scenografiskisser och scenografimodeller samt tidningsurklipp.

2011

Myndigheten byter namn till Statens musikverk 2011. Till musikverket hör Musik- och teaterbiblioteket, Svenskt visarkiv, Musik- och teatermuseet, EMS Elektronmusikstudion, Caprice Record och Musikplattformen. Plattformen beviljar bidrag till nationella och internationella samarbetsprojekt inom musik, dans och teater.

Myndigheten har ett uttalat barn- och ungdomsperspektiv. Barn och ungdomar träffar personalen några gånger per termin och utbyter

tankar om framtidens musikliv. Biblioteket tar ofta emot skolbesök. Två gånger har biblioteket medverkat i SMOKs årsmöte, 2011 i Västerås och 2012 i Borlänge. Läs mer om det i Musikbiblioteksnytt 2011 nr 2 http://www.smbf.nu/dok/mbn/mbn_2011_02.pdf och 2012 nr 2 http://www.smbf.nu/dok/mbn/mbn_2012_02.pdf. I maj berättade jag om biblioteket för några deltagare i MusikRUM i Västerås. Den soliga dagen full med blåsmusik kan du läsa om här:

http://www.smbf.nu/dok/mbn/mbn_2013_02.pdf

Vi hälsar dig välkommen till biblioteket!

Hör av dig till exp@muslib.se, tel. 08-519 554 12. Om det gäller orkesterfrågor: orkester@muslib.se, tel 08-519 554 40.

Besök oss: Musik och teaterbiblioteket, Torsgatan 19, plan 5. Se mer på vår webbplats <http://statensmusikverk.se/musikochteaterbiblioteket/> ■

BIBLIOTEKET ERBJUDER

- 5 000 noter för symfoniorkester
- 4 200 noter för blåsorkester, 400 av dem har första partitursidan skannad så att du kan se instrumenteringen och svårighetsgraden
- 3 500 schlagernoter
- Noter för kammarmusik, solosång, körsång, rocknoter, folkmusik, nybörjarskolor för olika instrument, operor och musikaler, barnvisböcker
- 600 CD
- 300 DVD
- 50 000 böcker om musik
- 70 000 böcker om teater
- 40 000 pjäsmanus
- 250 tidskrifter
- Tillgång till Naxos music library och Naxos video library (när du har lånekort)
- Digitaliserade noter <http://statensmusikverk.se/musikochteaterbiblioteket/ladda-ner-noter/>

Hur kan vi få en mer jämställd KULTURSKOLA?

TEXT HÅKAN SANDH

■ – När jag gick på lågstadiet och vi skulle få välja instrument på musikskolan i Umeå så valde alla tjejer flöjt. Jag också, fast jag egentligen inte ville. Jag ville spela trummor. Jag ville bli rockstjärna. Tänk om min lärare hade förstått mig när jag sa att jag hade barnmigrän och fick ont i huvudet av att spela flöjt. Jag slutade med den och därmed med musik över huvud taget. Han kanske hade kunnat fråga mig om det fanns något annat jag ville göra istället? Då kanske jag hade kunnat bli den häftiga rockmusiker som jag drömde om att bli?

Den som berättar detta är Ida Öst-ensson, VD för Crossing boarders. Bland mycket annat. Ida har en lång erfarenhet av att vara "talesperson för ungdom", skateboardåkare och idag aktiv som föreläsare och utbildare inom området jämställdhet och delaktighet. Hon är också en av dem som inspirerat många på SKLs och SMoKs seminarium kring Kulturskola 2030.

– Inflytande/delaktighet och jämställdhet går hand i hand. Lyssnar man inte på folk så blir det ingen delaktighet och heller ingen jämställdhet.

Jämställdhetseffekten

Crossing Boarders har utarbetat en metod som heter Jämställdhetsef-

fekten och har nio steg. Den består av punkter som man bör fundera över när man vill starta eller utveckla en verksamhet så att den blir mer inkluderande och jämställd.

– Alla de nio stegen bör ingå. Jag kan här bara ge några exempel från vad de olika punkterna kan innehålla. Om metodexemplen mest handlar om att tjejerna är underrepresenterade så fungerar metoden lika bra om det är tvärtom. Som det ofta är i kulturskolan, förklarar Ida.

De nio punkterna är: Värdegrund Förebilder Gemenskap Särskilda satsningar

Ida tar fram ett exempel; I Umeå fanns det inga tjejer som åkte skateboard. Då bad Ida om en egen tid för tjejer i en hall. Svaret blev; Varför skall du ha en egen tid för tjejer när det inte finns några? På grund av det svaret bestämde Ida sig för att starta föreningen Crossing Boarders!

– Det kan ju vara samma sak för er i kulturskolan. Någon säger; Det finns inga grabbar som vill dansa. Då gäller det att öppna upp och visa att killar är lika välkomna som tjejer.

Hur gick det i Umeå då? Jodå, Ida fick tre torsdagar på sig och tredje gången var det över 30 tjejer där!

Marknadsföring

Ett exempel: En nystartad förening för parkour ville medvetet rekrytera så att de nådde målet att 60 % av medlemmarna skulle vara tjejer. Trots det kom nästan inga tjejer.

Varför? De började då granska sina affischer och bytte bild från en kille till en framstående parkour-tjej som gjorde reklam för den vanliga söndagsträningen. Då kom killar fram och frågade om föreningen startat tjej-tid på söndagar som tidigare varit deras tid! Ida frågar retoriskt:

– Om inte killarna tror det är för dem när de varit där flera söndagar i rad – hur skall då tjejerna tro det är för dom när det sitter en kille på affischen?

Ytterligare ett exempel kring marknadsföring: En tjej berättade för Ida vid en intervju att hon hatade när någon skrev: Alla är välkomna. Hon menade att i 90 % av fallen var hon inte välkommen – eftersom hon var rullstolsburen. Hon gick numera bara på arrangemang där det uttryckligen stod att även rullstolburna var välkomna. Hon orkade inte längre utsätta sig fler gånger för att det visade sig att alla inte var välkomna. Visa tydligt vad du menar med "alla" när du använder sådana begrepp!

Ekonomi

Även mindre kostnader gör att

många inte kommer enligt Ida erfarenheter. För att underlätta har hennes skateförening ordnat dagar där föreningen håller med brädor och skydd – inte minst för att få tjejer att prova på. Till och med busskostnader har enligt Ida varit hinder för en del tjejer att delta.

Långsiktighet

Hur behåller vi elever som börjat? Ett svar kan vara att låta ungdomar själva bestämma hur mycket tid med lärare, coaching, lokal eller annat stöd de behöver.

Samarbete – Integrering

Exemplen som Ida beskriver är många. Slutsatsen av allt hon tar upp är att går man igenom all delar av Jämställdhetseffekten, inom en kulturskola diskuterar om man har gjort allt som går att göra för att öka jämställdheten, så kommer man också nå resultat.

Inflytande

Den andra frågan som diskuterades på Idas seminarium var: Kan inflytande vara ett verktyg för att skapa en mer inkluderande och jämställd verksamhet?

Ida presenterade fyra stadier av inflytande. De två första är ”underkända”. Steg 3 och 4 nödvändiga.

STEG 1 innebär att göra utan att fråga. ”Jag vet vad ungdomar vill, jag har själv varit ung” kan vara ett citat från någon som tänker så. Underkänt.

STEG 2 innebär att fråga och sedan göra. Det kan vara att sätta upp en idélådan, skicka ut en enkät. De unga får tycka till men får ingen respons på sina svar. Man frågar men följer inte upp hela vägen. Detta kan leda till att exempelvis en kommun får svar i en enkät att ungdomarna vill ha fler konserter. Kommunen försöker tillfredsställa behovet men bjuder in helt fel artister. Ingen kommer. Alla besvikna. Underkänt. Fråga gärna, men låt ungdomarna vara med hela vägen, menar Ida.

STEG 3 innebär att göra tillsammans. Det kan konkret vara att skapa ett elevråd, konsertråd. Inom det pratar vi tillsammans, lärare och

Bild ur film från Idas föreläsning på K2030. STROBEMEDIA AB.

elever på kulturskolan, vad vi vill göra. Därefter genomför vi tillsammans det vi planerat. Det kan också bestå av att alla vuxna har en ung mentor.

STEG 4 Nu når vi nivån där unga gör saker själva. De tar initiativ, planerar och genomför. Kanske finns också ett mentorsskap mellan yngre och lite äldre elever.

Det här är dagens fyra steg. Ida ser dock framför sig att ytterligare ett steg kan läggas till; HIGH 5!

– Kan de unga styra kulturskolan? Jag tror det kan vara så 2030. Eleverna håller temadag kring bästa kulturskolan? Lärarna antecknar. Elever rekryterar lärarna? En elev blir rektor? Vi är inte där idag, men kanske 2030?

Steg 1 och 2 kan vi som sagt lägga bort. Steg 3 måste starta tidigt. Börja med de små barnen. De måste öva sig i inflytande. Gå sedan över till steg 4.

Kul om vi kom till steg 5 år 2030, eller kanske det finns ett sjätte och sjunde steg också, avslutar Ida. ■

Önskar du testa din organisation så kan du använda Jämställdhetstestet på www.jhe.nu

**HALLÅ
DÄR**

SMoKs nye generalsekreterare

TORGNÝ

SANDGREN

TEXT OCH FOTO **HÅKAN SANDH**

TORGNÝ SANDGREN

född 26 februari 1969 i Arvidsjaur

Utbildning Fritidsledare, filosofie kandidatexamen i musiketnologi, Forskarutbildning i Etnologi.

Arbeten Ungdomsarbetare i Umeå under 90-talet, Ungdomsstyrelsen från 2000-2012 och Nordiska ministerrådet 2012 till 2014.

Uppdrag Expert i statlig utredning om allmänna samlingslokaler, Allmänna samlingslokaler: demokrati, kultur, utveckling (2003), en utredning om barnkultur, Tänka framåt, men göra nu: så stärker vi barnkulturen (2006) samt utredning om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism (2012). Ledamot i Svenska Amatörkulturakademien (2007 - 2010).

Publicerat (urval) Unga deltagarkulturer i boken Ungdomskulturer (Gleerups förlag 2009), boken New game: om unga och datorspel (Ungdomsstyrelsen 2006), rapporten Ungas egna kultur- och fritidsverksamheter: slutrapport om utvecklingen av ungas egna kulturverksamheter samt nya lokala lösningar för ungas fritidsverksamhet (Ungdomsstyrelsen 2003), Musiken är större än branschen (Svenska Unesco-rådet 2003).

Fem mest spelade låtar denna vecka Jag vet en dejlig rosa (Monica Zetterlund), Hälsingland (Tomas Andersson Wij), Olycksyster (Lisa Ekdahl), Bara om min älskade väntar (Nationalteatern) och Guldlock (Eva Dahlgren)

Fem senaste sedda filmer Jakten (Thomas Vinterberg), Låt mig berättas (Simo Halinen), Djupet (Baltasar Kormákur), Som du ser meg (Dag Johan Haugerud) samt Åta sova dö (Gabriela Pichler)

Fem senaste lästa böcker Leonard Cohen: en biografi (Anthony Reynolds), Utrensning (Sofi Oksanen), Rocky vol. 25 (Martin Kellerman), Då kunde man lika gärna kittla varandra. En bok om Allan Edwall (Johan Erlandsson) samt Den sanna historien om Pinocchio näsa (Leif GW Persson).

Du har arbetat flera år på Ungdomsstyrelsen och haft kontakt med SMoK under den tiden. Vad fick du för intryck av SMoK för tio år sedan?

– Jag började arbeta på Ungdomsstyrelsen 2000 med kultur och fritidsfrågor. Jag insåg ganska snabbt vilken stor och viktig del musik- och kulturskolan är i kommunernas verksamhet för unga. Visst är studieförbund och föreningar också betydelsefulla för unga, men för barn har musik- och kulturskolan en tydlig särställning. Det blev också snabbt klart för mig att SMoK hade en väldigt viktig roll nationellt. SKL hade kraftigt reducerat sitt arbete nationellt på kulturområdet och SMoK var den enda nationella aktör som samlat kunde lyfta fram musik- och kulturskolornas verksamhet i politiska eller andra strategiskt viktiga sammanhang.

Har bilden förändrats till idag?

– Nej inte direkt. Musik- och kulturskolorna är fortfarande kommunernas viktigaste kultursatsning på barn och unga. Då behövs en nationell organisation som kan synliggöra detta och finnas med nationellt i kulturpolitiken. Tråkigt nog så har inte musik- och kulturskolans verksamhet fått mer engagemang och uppmärksamhet av nationella myndigheter, så SMoK:s roll är kanske ännu viktigare idag!

Vad fick dig att vilja arbeta för musik- och kulturskolorna?

– Vad kan vara viktigare än att försöka skapa bättre förutsättningar för unga och kultur! Jag tror att kultur kan vara oerhört viktigt för barn och unga. De som arbetar med barn och kultur upplever detta dagligen. Att få arbeta med frågor

som verkligen ligger mig nära hjärtat var självfallet en viktig anledning men jag tror också att jag genom mina erfarenheter kan hjälpa till och synliggöra det fina arbete som sker ute i kommunerna och lyfta det i nationella sammanhang. Det kändes också väldigt spännande, roligt och uppfostrande att få vara med och tillsammans bidra till att stärka och utveckla verksamheten, den chansen ville jag inte missa!

Du kommer just från ett arbete som seniorrådgivare på Nordiska ministerrådet. Vad har du för erfarenheter därifrån som du tar med dig?

– I jobbet på Nordiska ministerrådet fick jag se väldigt många fina exempel på hur organisationer, kommuner, regioner och stat kan utveckla verksamhet genom att lära från verksamheter i andra länder. Internationellt utbyte kan vara väldigt givande och jag kommer att försöka utveckla och stärka detta arbete på de sätt jag kan! Det finns nätverk mellan SMoK och liknande organisationer i andra länder, men jag skulle gärna vilja se mer av projekt och verksamhet där även skolledare, pedagoger och elever möts och utvecklas mellan exempelvis våra nordiska länder! KRUT-projektet är ett bra exempel!

SMoK beskrivs ofta som någonstans mellan stolarna kulturpolitik, skolpolitik och ungdomspolitik. Tycker du den bilden stämmer? Hur du någon uppfattning om vilken stol som skulle vara mest bekväm att sitta på?

– SMoK och verksamheterna i landets kommuner är förstas viktiga delar av såväl kulturpolitik som skolpolitik eller ungdomspolitik. Jag sitter bekvämt på den stol som erbjuds när något politikområde ser musik- och kulturskolan som en resurs! Jag tror vi behöver vara rätt pragmatiska kring detta.

SMoK är ju främst en lokal verksamhet, men själva organisationen är nationell. Regionala kulturplaner är aktuella. Hur ser du på SMoKs roll lokalt, regionalt och nationellt?

– Det är ju kommunerna som själva driver och utvecklar verksamheten lokalt. Det vi från SMoK:s sida kan bidra med är nätverk, forum för erfarenhetsutbyten, ny kunskap eller annat som kan stimulera och utveckla verksamheten. Sverige består av många små kommuner, en mediankommun har cirka 15 000 invånare. Så vi har många relativt små kommuner och där tror jag vi behöver utveckla samarbetet mellan kommunerna men också regionalt, om vi vill säkra kvalitet och mångfald i framtiden. Nationellt handlar det mycket om att se till att musik- och kulturskolan är synlig och att påverka så att

man nationellt tar ett större ansvar för barn och ungas möjligheter till kulturutövande.

På vilket sätt vill du förändra SMoK:s arbete och arbetsformer?

– Lite tidigt att sätta ned foten kring det. Det finns också mycket bra verksamhet att förvalta. Och nu i början så känns det väldigt viktigt att lära känna organisationen, kommunernas verksamhet och behov bättre. Jag kommer att försöka besöka många kommuner och sammanhang där musik- och kulturskolornas verksamhet diskuteras, för att lära mig mer och för att få en bättre bild av gemensamma

utmaningar och behov. SMoK är ju en medlemsorganisation och det är viktigt att kommunerna är nöjda med SMoKs verksamhet. Styrelsen är självklart viktig här, men jag vill också försöka utveckla dialog och direktkontakt med sektorn. Verksamheten i landet ser ju väldigt olika ut!

Vad har du för egen privat relation privat till de olika konstformerna inom SMoKs verksamhetsområde?

– Jag har kommit kontakt med kultur på många olika sätt. Bland annat som kulturforskare, utredare, utvecklare och fritidsledare. I mitt professionella uppdrag har det tidigare varit viktigast att utgå från de ungas behov och intressen och kanske haft mindre fokus på konstutveckling. Jag har därför kunnat arbeta med många olika konstformer. Som fritidsintresse så har musik, litteratur och film legat närmast hjärtat. Jag växte upp i Arvidsjaur med ett stort intresse för musik och försökte lära mig spela gitarr, bland annat med hjälp av musikskolan och en bra lärare vid namn Johnny Grubbström. Men mest lärde jag nog mig av mina kompisar och alla de olika band vi startade! Med hjälp av musiklärare med öppet sinne fick vi tillgång till både lokaler för repetitioner och konserter, musikskolan kan vara bra på så många sätt!

Kommer du att trivas på Hornsgatan i Stockholm?

– SMoK delar hus med STIM och flera andra viktiga och spännande kulturorganisationer, där kommer jag att trivas som fisken i vattnet! Tror också det kan bli en bra miljö för spännande samarbetet!

Köpenhamn har sedan 2012 varit min huvudsakliga boplatz och arbetsplats, men jag ser fram emot att få återvända till Stockholm och kontoret på söder!

När börjar du?

– 20 januari. Då kan ni nå mig på mail torgny.sandgren@smok.se Kolla på hemsidan efter telnr. ■

Därför ska ditt barn spela ett instrument

■ **Alla plågsamma timmar** med "Gubben Noak" visslande ur blockflöjten kan ha varit värt besväret. Forskare vid Northwestern University i USA har upptäckt att hjärnans reaktionshastighet är snabbare hos människor som spelat instrument någon gång i livet, skriver Time Magazine.

I den nya studien framkommer det att äldre människor som någon gång spelat ett instrument i minst fyra år reagerar på tal en millisekund snabbare än andra. Det kanske inte låter som särskilt mycket, men det gör en stor skillnad för talförståelsen hos gamla.

– Det visar på att det är viktigt att barn får musikalisk utbildning för att kunna åldras hälsosamt, säger studiens författare Nina Kraus, enligt Time.

Även testpersoner som inte rört ett instrument på 40 år visade en snabbare reaktionsförmåga. Om det var lika lång tid sedan du packade ned blockflöjten i fodralet för sista gången så kan du alltså räkna med att den gör viss nytta än i dag. Blockflöjtsläraren Torgny Centre på Malmö Kulturskola delar uppfattningen om att det är utvecklande för oss att spela instrument.

– När du anstränger hjärnan söker synapserna nya vägar. Det är det som händer när vi spelar. Det är en oerhört bra grej, säger han.

METRO

De fixar kulturtest för tonåringar

■ **Karlstad** Tut i näverlur, medeltida skräpmusik eller 45 minuters berömmelse i ett rockband. I dag kan Karlstads tonåringar testa gratis kultur i olika former genom Kulturskolans projekt Switch.

– Vi bjuder in alla högstadie- och gymnasieelever till att pröva elva olika aktiviteter. Man kan anmäla sig via Facebook på Switch@Kulturskolan, berättar Oliver Särnehed, en av arrangörerna.

– Tanken är att man ska bli inspirerad till att börja med ett nytt instrument eller dans som äldre. Man behöver inte gå på lågstadiet för att börja, lägger arrangörskollegan Johanna Wahlström till.

VÄRMLANDS FOLKBLAD

Rasism och klass SAMVERKAR

■ **Malmö** Tillgången till kultur är ojämlikt fördelad över Malmö. Barn i mer etniskt svenska och ekonomiskt välbärgade områden är överrepresenterade på till exempel Kulturskolan. Därför har vi flyttat ut delar av Kulturskolans lokaler till Kroksbäck, satsar på att alla barn som går i andra klass, oavsett skola ska erbjudas körsång och har startat musikprojektet El Sistema.

HANNA THOMÉ (V), ANTIDISKRIMINERINGSKOMMUNALRÅD, MALMÖ I EN INTERVJU I SYDSVENSKAN

Nu skall kulturskolefolket berätta sina historier

■ **Inom arbetet med** att beskriva framtidens kulturskola – Kulturskola 2030 – har vi bestämt oss för att använda Storytelling som metod. Som vår "guru" och SMoKs konsult under arbetet, har Matts Heijbel fungerat. SMoK skall samla in berättelser som visar...

"...var vi kommer ifrån, var vi befinner oss och vart vi är på väg. Berättelser om Kulturskolefolkets kultur och kompetens. Berättelser som visar varför vi finns och vilka värderingar vi har."

Dessa berättelser vill vi använda som text i en bok och som korta filmer på konferenser och på nätet. Boken är ett led i Kulturskola 2030 och tas våren 2014 fram tillsammans med SKL – Sveriges kommuner och landsting. SMoKs plan är att styrelsens ledamöter tar med sig Storytelling till alla länsgrup-

Är du intresserad av att veta mer om storytelling som metod – gå in på www.storytellers.se. Det är Matts Heijbels webbsida och där finns bland annat filmer som beskriver metoden. Och naturligtvis många exempel. Matts Heijbel. www.storytellers.se

per med chefer på musik- och kulturskolorna. Varje musik- eller kulturskola genomför sedan ett pass med storytelling.

Kulturskoleavgiften halveras i ny budget

■ **Södertälje** En halvering av avgiften för kulturskolan föreslår majoriteten (S, MP, V) i kommunledningen i budgeten som presenteras på måndagen.

På måndagen presenterar majoriteten förslag för nästa års budget. Och lagom till helgen sipprar delar av den ut. Som att man föreslår en halvering av kulturskoleavgiften.

Skälet till den budgetsatsningen är att den röd-gröna majoriteten vill underlätta för barn och unga att

ta del av kultur. Avgiftssänkningen beräknas kosta kommunen cirka 1,2 miljoner kronor.

– Det är ingen jättesatsning, men vi såg att det fanns utrymme för den här åtgärden. Det ska var enkelt för barn och unga att delta i olika kulturverksamheter och musikutbildningar. Det är en liten satsning som kan göra stor skillnad i många familjer, kommenterar kommunstyrelsens ordförande Boel Godner (S).

LÄNSTIDNINGEN

Förändringar i vad som gäller för lärarlegitimation

■ **Några förändringar** av regelverket börjar gälla 1 december i år. Lärarförbundet har gjort en sammanställning på sin hemsida. En positiv förändring är att de som har lärarexamen men "bara" arbetat inom kulturskola, folkhögskola eller högskola skall kunna jämföra detta med arbete i grundskola/gymnasium. Lärarförbundet uttrycker det så här:

Gäller dig som är lärare med yrkeserfarenhet från kommunala

musikskolan, folkhögskolan, sfi m.m.

Före 1 december 2013 Yrkeserfarenhet som lärare i det offentliga skolväsendet är det enda som räknas vid ansökan om legitimation.

Efter 1 december 2013 Yrkeserfarenhet som lärare i verksamheter även utanför det offentliga skolväsendet ska räknas vid ansökan om legitimation.

www.lararforbundet.se

N NILSSON FIOLOGYGGARE AB
— 1888

Fina stråkinstrument i alla prislägen

- Butik
- Reparationer
- Webbshop

www.fioler.se

Erikslustvägen 62, 216 18 Limhamn (Malmö) Medlem av: E.I.L.A., V.D.G. och S.V.B.M.
Tel: 040-15 98 03, E-mail: info@fioler.se

www.noter.eu

barnens musikbutik.se

- Barnvisor • Rytminstrument
- Klangspel • Blåsinstrument
- Stränginstrument • Presentartiklar
- Tillbehör med mera

Välkommen till barnens musikbutik på nätet!

www.barnensmusikbutik.se

MusikRUM Västerås

I Västerås 23-25 maj 2014

Festivalernas FESTIVAL!

Alexander Rybak kommer

MusikRUM 2014 för kulturutövande ungdomar från hela Sverige!

Anmäl er innan 7 mars!

Stråkfestival & konsert

Körfestival & tävling

Blåsfestival & tävling

Dansfestival

www.rum.se/festival
E-post: festival@rum.se

Ulla Wiklund, från början rytmiklärare, har bland annat arbetat som utbildningsråd på Myndigheten för skolutveckling och Skolverket, lett projekt på Rikskonserter och föreläst för tusenden om estetik och lärande. Nu kommer en ny bok från henne, "Föra tanken vidare/Reflekterande arbetssätt i skolan".

■ Bild, musik, drama, dans och andra estetiska uttryck är inte grädden på moset, det är själva moset.

Ungefär så kan man summera Ulla Wiklunds förkunnelse. I en ny bok håller hon fram kulturens roll för reflektion och hur estetiken kan lyfta undervisningen i alla grundskolans ämnen. Vilket ger Kulturskolan en stark roll.

Ny bok lyfter kulturskolans roll i skolan

TEXT OCH FOTO ROLAND COX

Det är ingen jätteenkel tankekedja som löper i hennes nya bok "Föra tanken vidare/Reflekterande arbetssätt i skolan" (Läraryrskolans förlag).

Men hon övertygar om att den hänger ihop.

Den som har sett Ulla Wiklund som utvecklingskonsult och gäst-föreläsare berätta om lärandet vet att hon ibland visar fotografier på en pappa och ett nyfött barn. Pappan gör miner, bebisen iakttar, vrider sedan bort huvudet som för att fundera

lite grann, och kommer slutligen tillbaka och härmar pappans miner.

"Erfarenhet utan reflektion är bara händelser", lyder ett inledande citat i boken, från Ingela Josefsson. Och här börjar tankekedjan. För att människan ska lära sig så räcker det inte att lapa i sig och upprepa fakta. Det krävs att man analyserar, associerar, bygger upp sina egna tankar. Att man reflekterar.

Vetenskap

Så säger vetenskapen, framhåller Ulla Wiklund som i grunden är rytmiklärare, sedermera forskare och skolutvecklare inom pedagogik och inom kultur i skolan. Möjligen hade jag önskat en ännu djupare borring i hjärnvetenskapen, ändå ner i synapserna, för att få syn på lärandets grundläggande fysiologi.

Nästa länk i kedjan är att estetik inte bara är guldkanten på skolavslutningen och livet, utan faktiskt i sig består av mänskligt reflekterande. Konkreta exempel finns. Mellan bokens lättillgängligt teoretiska avsnitt görs några dyk i verkligheten. Främst är det skolor i Luleå som gästas (av medförfattaren/journalisten Annika Claesdotter). Där har kommunen gett ett uttalat uppdrag att skola och kulturskola ska samverka för att gynna estetiska läroprocesser i skolan.

Vi får bland annat följa med när två kulturskollärare hjälper pedagoger och elever att i rapp och dikt, egna sånger, danser och bilder gestalta vulkanutbrott, rymdens viktlöshet och andra inslag i undervisningen. Anders Bergsjö och Helen Nilsson har i tioalet år varit ute

hos lärare i grundskolan och stött dem i att använda estetiska uttryck i undervisningen. De berättar också om hur arbetssättet även gynnat deras egen självreflektion och ökat deras lust att själva utveckla sig.

Multimodalt

På det här sättet tar eleverna in kunskapen multimodalt, alltså med många uttrycksätt, och därmed lär de sig mer. Samtidigt utvecklar samspelet dem socialt till demokratiska varelser, argumenterar Ulla Wiklund. Hon understryker att de här arbetssätten går hand i hand med en numera tydlig skrivning i läroplanen, att estetiska uttryck inte bara bör utan ska ingå i metoderna.

Musik, drama, dans och konst har sina egenvärden förstås. Här understryks betydelsen för människans hela växt, och därmed betonas hur värdefullt ett samarbete är, mellan de obligatoriska skolformerna och kulturskolan.

Bokens titel syftar på två föreslagna metoder som båda gynnar det speglade och analyserande tänkandet. Det ena är parreflektionen, där elever två och två får resonera om vad de just uppfattat och på det sättet för varandras tankar vidare. Det andra är portföljen, en variant av portfoliomethoden där elever får samla sina egna resultat och tillbakablickar och se sin kunskapsutveckling.

Entreprenöriellt lärande får ett litet avsnitt, och på slutet finns också ett stycke om det problematiska bedömandet. Hur sätter man betyg på förmåga till reflektion? ■

NORSK KULTURSKOLERÅD . FYRTIO ÅR

TEXT HÅKAN SANDH

■ Norsk kulturskoleråd fyller 40 år i år. Med tanke på att musik- och sedan kulturskolor skapades i Sverige tidigare än i Norge så är förhållande när det gäller riskorganisation det motsatta. SMOK är 16 år och Norsk kulturskoleråd alltså hela 40 år.

Att läsa jubileumsböcker är inte det som verkar direkt upphetsande vid en första reflektion. Denna norska bok är som helhet heller inte så väldigt spännande. Däremot finns det en del artiklar i den som jag fastnat för. Några av dem handlar om historien bakom att musik- och kulturskolor växte sig starka i Norge och några handlar om framtidens kulturskola.

När det gäller historien skiljer den norska sig från den svenska på ett markant sätt. I Sverige skedde uppbyggnaden sakta men säkert i kommun efter kommun under ett ganska långt tidspann. Från i mitten av 1940-talet till mitten av 1970-talet. Trettio år med andra ord. Det skedde efter de olika kommunernas egna förutsättningar. Aldrig med statliga medel. Aldrig med central styrning. I Norge har mycket av utveckling burits fram av några starka politiker, exempelvis Kjell Magne Bondevik, utbildningsminister och senare statsminister två perioder 1997-2005. När Sverige trasslade sig fram i kommun efter kommun tog Norge stora steg på nationell nivå och införde också ett statligt bidrag till alla musikskolor. Detta har nu försvunnit men Norsk kulturskoleråd har fortfarande en helt annan ställning än SMOK. Och ett rejält statligt stöd.

Anne Bamford ifrågasätter enskild undervisning!

En av de mest intressanta artiklarna är en intervju med Anne Bamford, engelsk forskare som gjort jämförande studier kring kultur i skolan och inom den frivilliga undervis-

ningen i de flesta länder. Dock inte i Sverige.

Anne Bamford får bland annat en fråga om den kulturskoletimmen som just nu inrättas i Norge som en del av den obligatoriska skolan (Fast frivillig tror jag. Jag är lite osäker på upplägget.)

Kulturskoletimmen förutsätter storgruppsundervisning, eftersom den skall äga rum innanför den obligatoriska skolan. I din rapport om konst och kultur inom utbildningen i Norge pekar du på en annan extrem, att individuell undervisning präglar ett stort antal kulturskolor i Norge i dag. Du sätter ett stort frågetecken för det?

– Det tror jag att det är viktigt att någon gör. Min rapport från Färöarna visade att det mesta av musikundervisningen genomfördes på "en till en"-basis. Som ett resultat av detta har de långa väntelister. Några barn får vänta i upp till fem-sex år innan de kommer in i musikskolan. Det jag nu framför är nog inte populärt, men jag har framfört denna synpunkt både i Danmark, Norge, och nu på Färöarna: Musik- och kulturskolorna får betydande offentliga medel, och kostnaden för varje barn är verkligen hög. Då måste man kunna fråga sig om det existerande sättet att undervisa är det bästa. Används pengarna på rätt sätt, eller finns det andra och bättre sätt att använda dem? Varför ser inte fler på möjligheten, i vart fall för de yngre eleverna, att ha gruppundervisning, undrar Anne Bamford och fortsätter:

– Jag är klar över att både kultur-

skolan och utbildningsinstitutionerna har en historik med "mästare" och "lärling" och att det är svårt att komma bort från den traditionen. Men om man ser till England, så är de i gång med att få en ny typ av lärare som gillar att arbeta i grupp. I början var många osäkra, men nu gillar de det, och de önskar inte gå tillbaka till individuell undervisning. De föredrar möten där barnen arbetar tillsammans, det blir inte så intensivt. Självklart finns också en värdering av att gruppundervisningen är mindre resurskrävande både för det offentliga och för föräldrarna.

Jag har förstått att musikskolan på Färöarna utmanas på fler sätt än vad det gäller hur resurserna används?

– En sak som jag tycker är intressant är att ett stort antal barn på Färöarna undervisar sig själva. När man ser hur de betar sig så sänder det signaler till musik- och kulturskolor som är värda att analysera noga. Barn som är sina egna lärare går först till internet och skaffar sig kunskap om grundläggande teknik. När de fått detta går de till en- till en-undervisning några timmar. Inte sällan bara någon termin. Sedan avslutar de och undervisar gärna andra ungdomar. Det engagemang de visar berättar något om både varför några ungdomar blir utmärkta musiker och varför de fortsätter att spela. De flesta professionella musiker på Färöarna har lärt sig på detta sätt. Däremot ser man att många som fått sin undervisning inom musikskolan inte fortsätter.

Jag upplever att samma sak händer i Norge där många barn hoppar av i 12-årsåldern. Tittar man närmare på detta mönster säger det först och främst att barn måste ges utrymme att experimentera med musik. Först när de sedan har funnit sitt instrument kan de få en mer regelmässig undervisning. De behöver en eller annan form av introduktion, och därefter få vara tillsammans med andra barn i undervisningen. Det bygger upp den övningskultur som behövs både för att ta till sig kunskap och orka fortsätta. (Min översättning från norska.) ■

Bor regeringen och kommunerna i samma land?

TEXT OCH FOTO HÅKAN SANDH

■ När SMoK bildades 1997 var en av de viktigaste målsättningarna att musik- och kulturskolorna skulle få en plats inom den nationella kultur- och utbildningspolitiken. Då fanns inte ens en sammanställning över vilka kommuner som hade en musik- eller kulturskola. Än mindre vad dessa gjorde och om det fanns några elever.

Idag har mycket blivit bättre, men det är långt ifrån bra. Man kan fortfarande fråga sig varför den stora nationellt utbredda verksamhet för barn och ungdom som musik- och kulturskolorna utgör, knappast existerar i många nationella sammanhang.

Några exempel

Jag har flera gånger hört vår kulturminister prata om betydelsen av att barn och ungdom måste möta kultur. Hon har berättat för utländska gäster hur barn- och ungdomskulturen får stöd i vårt land. De gånger jag lyssnat på henne, eller tagit del av hennes tal, har hon aldrig nämnt musik- och kulturskolan som en viktig del av

vad nationen Sverige gör för sina barn och ungdomar. Varje gång har hon däremot nämnt Skapande skola. Beskriver hon nationens kulturpolitik eller statens? Förmodligen det senare.

När SMoK har haft kontakt med kulturdepartementet har vi flera gånger fått svaret att vi istället borde vända oss till SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) Kulturdepartementet sysslar inte med barn- och ungdomskultur om den inte finansieras eller regleras av staten.

På kulturrådet är svaret ungefär detsamma. En liten öppning finns ”i den mån musik- och kulturskolorna är en del av arbetet med att uppfylla det nationella kulturpo-

litiska målet kring barns rätt till kultur”. Borde inte kulturskolorna vara en väldigt viktig och självklar del i arbetet med att uppfylla detta mål?

Ungdomsstyrelsen skrev vid ett tillfälle till regeringen att Myndigheten för kulturanalys borde ha till uppgift att följa upp musik- och kulturskolornas verksamhet. Myndigheten tar nog gärna den bollen men hittills har de istället fått direktiv att utvärdera Skapande skola – en betydligt mindre och bättre dokumenterad verksamhet än kulturskolorna. (Därmed inget ont sagt om Skapande skola).

Även om jag aldrig hört någon formulera det så går det inte att dra någon annan slutsats än att

det finns en statlig tillsatt kulturminister med sitt departement och sina myndigheter, och sedan önskar staten att kommunerna tillsätter en egen kulturminister, ett eget kulturråd och en egen utvärderingsmyndighet. Vore det inte närmast huvudlöst dumt att göra på det viset? Jag tror de flesta håller med om det. Det som nu saknas är den rimliga slutsatsen av detta nej: I Sverige finns en nationell kulturpolitik och den följs även upp och diskuteras nationellt!

Kommunerna svarar för skola och äldreomsorg, landstingen för sjukvård etc men jag hör hela tiden ministrar som uttalar sig om dessa områden. Inget konstigt

med det. Inte mer konstigt än att kulturministern har åsikter om musik- och kulturskolan. Det är inte konstigare att Skolinspektionen har synpunkter på den kommunala skolan än att Myndigheten för kulturanalys får det första nationella uppdraget att utvärdera musik- och kulturskolornas sextioåriga verksamhet. Vem skall annars göra det?

Vän av ordning kan nu påpeka att detta resonemang är bara byråkratiskt ointressant finlir? Vem bryr sig? Tyvärr är effekterna av denna uppdelning av statlig och kommunal kulturpolitik mycket stora. Den orsakar att kulturskolans 7000 lärare inte ens diskuteras i den

nya lärarutbildningen, den orsakar att nationellt utvecklingsarbete inom lärarlyft, rektors/chefsutbildning inte gäller kulturskolan. Den försvarar uppföljning, forskning och utvecklingsarbete som kulturskolorna behöver lika mycket som all annan verksamhet. Och detta påverkar många. Under ett par år går en halv miljon elever i verksamheten. De har en miljon föräldrar. Minst lika många far- och morföräldrar. Alla dessa är värda ett nationellt engagemang som gör att verksamheten utvecklas. Den behöver också, med ett slitet uttryck, kvalitetssäkras.

Vem skall bli först med att bryta denna tankekurva i synen på musik- och kulturskolornas viktiga

roll i landets samlade kulturpolitik? Kulturministern är förmodligen intresserad av frågorna och borde kunna fatta ett symboliskt viktigt beslut på området. Exempelvis ett uppdrag till Myndigheten för kulturanalys. SKL borde kunna deklarerat med kraft att de inte avser att inrätta en egen kulturminister med egen utvärderingsmyndighet. Självklart skall SKL driva en egen politik men någonstans måste det ändå finnas en nationell nivå där kommunernas, lärens och statens insatser samlas och beskådas. Det uppdraget bör väl rimligen ligga på regeringen? Vi bör väl ha en nationell kulturpolitik i Sverige?

Och visst bör väl regeringen och kommunerna i samma land? ■

SMOK:s 18:e RIKSKONFERENS

TEXT DAG KRAFFT

**"UPPDRAG KULTURSKOLA – MISSION POSSIBLE!"
kommer att hållas under dagarna 26–28 mars 2014 i Skövde**

Billingehus.

■ Planering pågår för fullt och en bland flera nyheter är att konferensen kommer att hållas på två platser, både på Billingehus onsdag-torsdag 26–27 mars och på Skövde Kulturhus på fredagen 28 mars.

Kulturhuset ligger alldeles nära Resecentrum, så när konferensen avslutas är det lätt för deltagarna att resan hemåt. En annan nyhet är att torsdagen vänder vi oss till en bredare skara deltagare, så det är alltså möjligt att bara delta en dag vid denna konferens. Utställare kommer att bjudas in som vanligt.

Några smakprov ur programmet kommer här. Programmet startar, efter sedvanlig invigning, med en framtidsspaning tillsammans med Hans Renman. Hans är utbildningsentreprenör och är grundare av och rektor på en internationellt uppmärksammas gymnasieskola i Nacka och har varit VD för Apples exklusiva partner för professionell skolutveckling i Sverige. Hans är sedan aug 2013 grundare av och VD för det nordiska konsultnätverket Scandinavian Education med ca 15 namnkunniga skolutvecklings- och ledarskapskonsulter. Föreläsningen

heter "Framtiden är redan här - Nu gäller det att vi kommer dit!" Ett annat ämne som tas upp denna första konferensdag är kvalitetsmätning. Hur mäter man kvalitet som inte kan mätas i siffror? Lars Stranegård har svaret! Lars är professor vid Handelshögskolan och också ny prorektor vid skolan. Vill man förbereda sig kan man läsa Lars bok "Den omätbara kvaliteten" som ges ut av Studentlitteratur AB.

Torsdagen har bland annat ett politikerpass med ledande kulturpolitiker på nationell nivå. Valet närmar sig och partierna ska kännas på pulsen! Under eftermiddagen kan man som deltagare välja att fortsätta diskutera förmiddagens pass, delta på miniseminarium eller åka på studiebesök till Skara.

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar på fredagen får vi ta del av en föreläsning av Linda Västrik, "Hur man får folk att göra som man

vill?" Filmaren Linda Västrik hade ägnat många år och en dokumentär åt att jaga en ovillig far. Men när hon klev in i regnskogen i Kongo förändrades livet för alltid. Linda mötte en pygméstam, som inte bara blev hennes nya familj. De lärde henne att överleva.

Billingehus ligger på berget Billingen och erbjuder vacker utsikt

över staden. Konferensanläggningen finns invid ett friluftsområde, så här finns goda möjligheter till stärkande promenader. Inomhus finns en spaanläggning med väl tillagen swimmingpool. Kulturhuset är delvis nyrenoverat och ligger centralt placerat i staden.

Välkomna hälsar värdkommunen Skövde och SMOK. ■

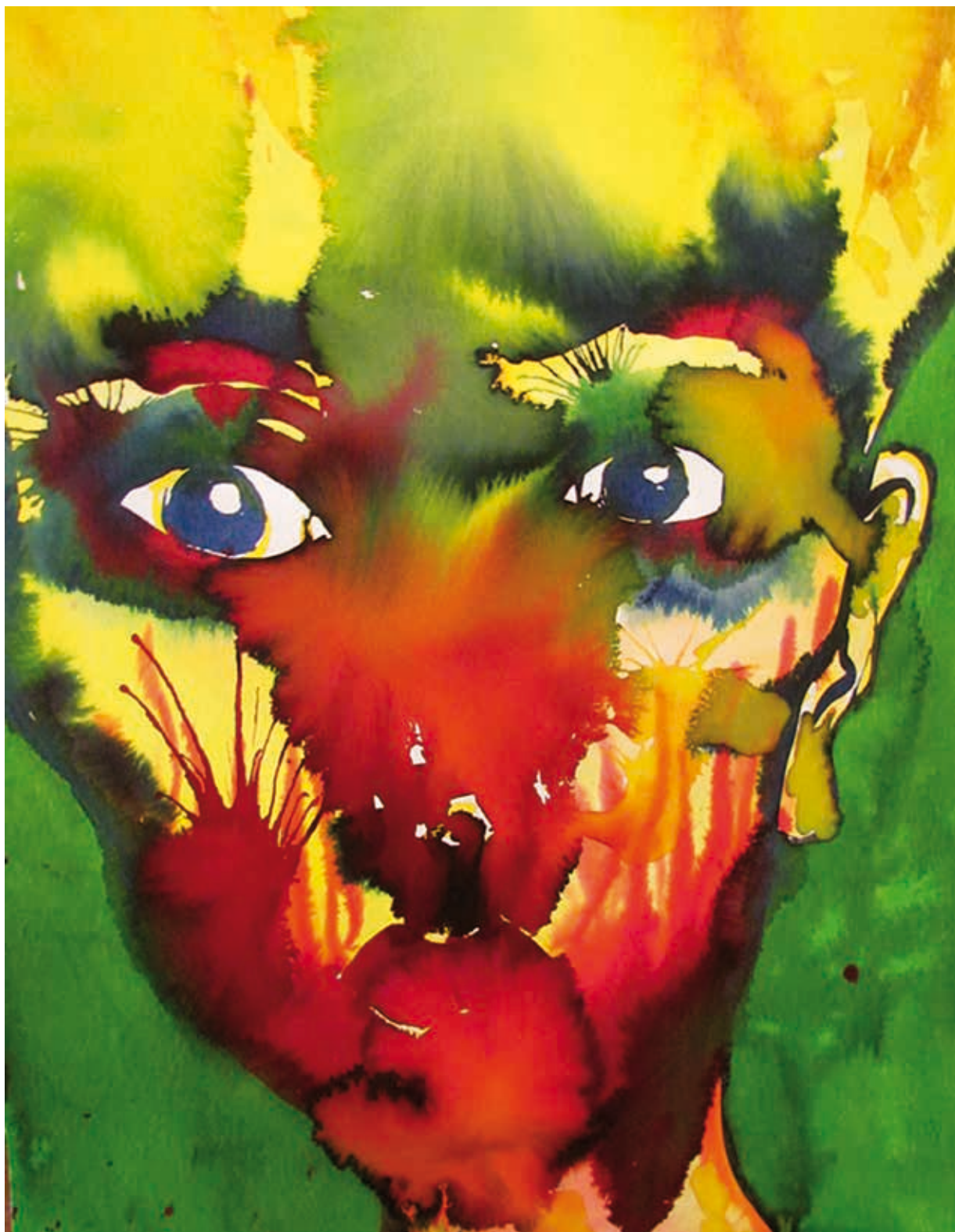

Skövde kulturhus.

KulturSmockans

KONSTBILD

är denna gång målad av Mary Vahtra från kulturskolan i Linköping

BIRGER SJÖBERGGYMNASIET

ESTETISK SPETSUTBILDNING FÖR GYMNASIEELEVÉR

MUSIKERUTBILDNING VÄNERSBORG

**FÖR DIG SOM SPELAR ORKESTERINSTRUMENT, PIANO, ORGEL,
GITARR ELLER VILL BLI DIRIGENT**

Du erbjuds bland annat:

- 80 minuter undervisning på ditt huvudinstrument
- 30 minuter undervisning på biinstrument
- gemensamma lektioner och masterclasses
- kammarmusik, kammarorkester, symfoniorkester, blåsorkester, storband m.m.
- regelbundna repetitioner med pianist
- börja årskurs 1 eller 2

Provlektioner och "Prova-på-dagar" hela läsåret - kontakta oss.

BLI SÅ MYCKET DU KAN.

Läs mer på www.vanersborg.se/musiker

Birger Sjöberggymnasiet. Box 217. 462 23 Vänersborg. Växel 0521-72 18 11. www.kunskapsforbundet.se

En del av Kunskapsförbundet